

Stenfalk

Stenfalken förekommer främst i fjällen men häckar även i gles barrskog i Norrlands inland. Arten lever i stor utsträckning på småfåglar och vadare som den fångar i öppna miljöer. I skogslandet påträffas därför en majoritet av boplatserna i anslutning till större myrar och hyggen. Stenfalken häckar i träd och i klippor där den utnyttjar övergivna risbon. Flyttfågel.

Ekologiska krav

Häcker i anslutning till större öppna områden, ofta av hedkaraktär som fjällhed, större myrar, hyggen eller liknande. På Öland finns något eller några få par på Stora alvaret. Stenfalken häckar i begagnade risbon, ofta i ett kråkbo, men också bon byggda av fjällvråk, fiskgjuse, korp eller andra rovfåglar kan användas. Det vanligaste är att boet ligger i ett träd men det kan ibland också ligga i en klippbrant eller i fjälltrakter ibland direkt på marken i sluttningar.

Stenfalken häckar i gles skog, ofta i tall eller en björk (särskilt i fjällen) belägen så att falkarna har bra utsikt från boet. På Öland häckar den i kråkbon i mer eller mindre solitära granar ute på alvaret. Boträdets storlek spelar mindre roll.

Födan består till stor del av småfåglar som den jagar i öppen terräng. Under smågnagarår livnär den sig i hög omfattning på lämmel och sork.

Utbredning och regionala skillnader

Stenfalken har de tätaste förekomsterna i fjällen men häckar också i barrskog i anslutning till öppna marker i övriga delar av norra Sverige. Finns därutöver med några par på Öland och ytterst tillfälligt i övriga delar av södra Sverige.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Okänt.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt. Hänsyn ska främst tas mot boplatser (bon som används och alternativbon).

Kännedom om häckningslokaler för stenfalk bör inte spridas till andra personer än berörda markägare och de som utför skogsbruksåtgärder.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Avstå skogliga åtgärder inom 200 meter från bebodda bon under perioden 1 april–31 juli.
- Hänsyn behöver i första hand tas till bebodda bon. Stenfalken har inte särskilt stora krav på boets placering, och begagnade smärre risbon är det förhållandevis gott om i landskapet.
- Lämna boträdet och några skyddande träd vid föryngringsavverkning.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Spara större träd som har förutsättningar att fungera som framtida boträd, till exempel träd som delar sig i toppen och träd med grova grenklykor.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande stenfalk är i normalfallet inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Skogsvårdslagstiftningen

- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. äldre skog på uddar och öar, raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, äldre hållmarksskog, äldre sandtallskogar, naturskogsrester, med mera (SKSFS 7:17).
- Lämna funktionella skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som t.ex. boträd (rovfågelsbon), kulturmiljöer m.m. (SKSFS 7:21).

Lästips

Artfakta för stenfalk. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102611>.

Populationsstorlek: 6200 par

Populationsutveckling:

1980–2012: ökning 25 %

2001–2012: stabil

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja

